

На десети юни, хиляда деветстотин осемдесет и втора година заскитах по улиците с почти реалното предчувствие за приключение и не останах особено изненадан, когато видях как човекът се беше залепил за стената, решил да ѝ се противопостави или да я предпази от падане. Той я подпираше с ръцете си, без да се интересува какво впечатление създава у минаващите по улицата хора. Като съжалявах, че съм загубил правото си на първооткривателство, отклоних се от тротоара и се върнах във втори подпираш. Предшественикът, когото за улеснение в по-нататъшното повествование може би ще наричам Първооткривателят, сякаш не забеляза моето присъединяване. Виждах само лявата част на лицето му – безинтересен профил, не ми казваше нищо. Тялото му бе наклонено; над средния човешки ръст, тесни рамене; те не запълваха орфаното му старомодно сако. Какво да кажа за стената, не знам, стърчеше самотно, остатък от съборена преди години сграда, изглежда, че са смятали да строят там нещо, не са се отказали и сега наоколо пламтеше тревичка, трева растеше и на гърба на стената, направо я красеше, създаваше впечатление хем за тленност, хем за обновление, но да се търси някакъв особен символ в червеникавата тухлена съборетина смятам за пресилено, въпреки факта, че вече се бяхме намерили двама да се залепим на нея и да я крепим.

Най-после другият извъртя главата си към мен, все пак би трябвало да ме погледне. Лицето му веднага затри недотам приятното впечатление от профила, стори ми се хубаво, дори сладниково хубаво, обрасло с тиха слънчева брада, над която страдаха горящите му очи.

– Подпираме ли? – запитах горчиво аз.

Но той не отговори.

– Да не падне ли? – зададох втори въпрос. – Може би стената е застрашена от рухване?

– Да – отвърна подпираният.

Мислех, че по този начин, поне така си представях началото му, най-благоприятно би започнал разговорът ви, а всъщност не зададох въпрос и не получих отговор, бях дълбоко убеден, че хората от този тип не би трябвало да бъдат заговаряни за щяло и нещяло – те лежат в мълчанието си като лъжицата в маслото.

Все пак добре ще е да спомена още в началото нещо за обстановката – стената стърчеше някъде в средния пояс на София, но по-близо до центъра, на седем или осем метра от един тротоар, по паважа минаваха автомобили, на другата страна на улицата се намираше кафене, няколко негови масички бяха наизлезли под липите, имаше и детска площадка с чешмичка, върху чешмичката бе кацнало фламинго, в пясъчния квадрат пясъкът бе сменен наскоро, освен това имаше четири пейки и паметник.

– Осмелих се – заявих, – залепих се и аз, поддах се на необясним човешки магнетизъм, ако изобщо има обясним магнетизъм.

– Хм! – отвърна залепенят на стената човек.

Разбира се, и този разговор бе проведен въображаемо. Продължих:

– Пък и името на кафенето си го бива.

– Да – съгласи се Първооткривателят.

Разстоянието между двама ни не надвишаваше повече от четири метра, можех да следя преминаващите по лицето му сенки. Както ще разберете по-късно, Първооткривателят наложи необикновеното си присъствие в тази повест и за мен стана повече от необходимо да следя настроенията му.

Хората по тротоара обикновено не забелязваха и реагираха естествено с учудване, те спираха, наблюдаваха ни известно време, разменяха си коментари, потънали до уши в изненадата си, други ни подминаваха с уплаха, трети с пренебрежение, някои с яд, с присмех, намираха се и такива, които се обръщаха към възможните посоки, търсеха снимачна група на телевизията, така си мислеха те – по такъв начин могат да се държат хората, ако участвуват във филм.

Зарадва ме откритието, че мога да подпирам и с гръб. Той ми го доказва нагледно, обърна се, допря рамене до стената и се отпусна. При този начин на подпиране човек си отдъхва, само да издържи, само да устои на тълпата. Обърнах се и аз. Тя ни наблюдаваше, никой обаче не коментираше.

Най-после, боже мой, най-после – гласът му се оказа малко неприятен, леко фалциращ.

– Ще ви оставя за известно време – обърна се той внезапно към мен, – ще изпия едно кафе и ще се върна.

Бях толкоз изненадан, че не можах да кажа нещо особено, просто измънках, а след това проследих походката му на тънък пластичен мъж. Той прекоси уличката, заобиколи пясъчната площадка на децата и потъна в кафенето.

2

В живота си рядко съм влизал направо в зрителното поле на тълпата. Тук изключвам, разбира се, че всеки ден заставам пред учениците си. При стената обаче е различно, при стената си като на екран, спират, гледат те, чудят се на ума ти – непоносимо е, в такива моменти мога да се срутя, невъзможно е да се стои и да се търпи, а тълпата от своя страна не разбира, че стената всеки момент може да падне, ако не си ти и някои като тебе да я подпират. А какво като падне ли? Не бива, стените не бива да падат.

3

Първооткривателят разтвори с лявата си ръка резедавите ресни, които преграждаха пътя на мухите към вътрешността на заведението, и изнесе кафето си. Той се намести в сянката, тя се оказа пъстра и го обагри в защитен цвят, така че трудно го различавах. При него седна някакъв гладник от Чистотата с опаковка кисело мляко и половин дузина кифли. Той опря метлата си на масичката и се втурна да поглъща. Първооткривателят сякаш се уплаши, премести се в равната сянка на друга масичка и вече можех да наблюдавам блаженството му, защото само блаженство би трябвало да се назове неговото пиене на кафе в разлят ориенталски ритъм, с малки глътки и добре овладяно умение да съзерцава както околния свят, така и самия себе си, дълбоката си тиха самота. Уличният метач сякаш се беше юрнал да се самоубива с ядене, той натъпкваше кифлите в устата си и надигаше пластмасовата кофичка, после донесе втора кофичка, нахрани се богато и изчезна.

Първооткривателят излезе от вцепенението на отидна си, вече се готвеше да става, но преди това втренчи погледа си в мен. Двамата сега се гледахме. Постарах се

да отгатна какво иска да ми каже и от моя страна да му внуша някои неща, по които и аз самият все още не бях наясно, така както не бях наясно какво точно изпитвах към човека, който ме беше изпреварил. Наистина да се спукаш от яд, колко отдавна познавах тази стена и въпреки туй не съм се досетил, че мога да я подпирам. Трябваше да се появи някой си отнякъде, за да разбере, че не съм роден за месия.

Ето го и третия! Да му се ненадяваш – толкова бързо се улови, излезе направо от зяпачите. Застана близо до мен, да речем – два метра, заби нозе в тревата, залепи старческите си плещи в най-ронливата част и веднага зацапа черното си сако с хоросан.

– Добър ден.

– Добър ден – отвърнах аз.

Значи, този ще ни трови – дядката с черния костюм, залепил се е да се набъбре. Вече бях склонен да оправдая мълчанието на Първия, какво по-комично от това – до стената да се подредят няколко говорещи човека, – затова мълчеше, изглежда, той, да не поощрява многословието.

Старецът ми се стори спретнат, абсолютен, годините му възлизаха може би на осемдесет, но очите му гледаха трезво. Исках да разбира докъде може да се проточи склонността му да пита, за да го парирам, но той се затвори доста и с това ме уби.

В сянката на дървото шефът ни се изправи и тръгна спокойно през площадчето. Две деца в гонитбата си се блъснаха едновременно в него и паднаха. Той ги вдигна последователно и продължи към нас, без да се глези и доказа с усмивки колко са му мили хлапетата. Заобиколи групата на зяпачите, застана на мястото си. От него вече ме разделяше старецът. Прелетя ято гълъби, чухме плясъците на крилете им, въздухът се раздвижи, замириса на липи.

– Той е първият. – Бях решил да осведомя стареца. – Аз съм след него.

– Знам – откликна старецът, – той е от вчера.

– Така ли?

– Така ми се струва. Цяла нощ се въртах в леглото си, мислих, докато накрая измислих, че трябва да се присъединя, нещо ми подсказа, че ще сторя добре, ако го последвам.

– Защо?

– Ами какво да правя там? – Измъкна бяла носна кърпа и забърса носа си. – Там няма нищо, повярвайте, казва ви го човекът, който е минал осемдесетте.

– Сам ли сте?

– С дъщеря си и нейния съпруг.

– Които живеят във вашия...

– Да, те живеят при мен.

– Но не ви забелязват.

– Не ме забелязват.

– Вие сте в стаята си, нали?

– И внуци имам, и те не ме забелязват, старците никой не ги забелязва. Ние предпочитаме компанията на по-младите хора, но това е невъзможно, неосъществимо, на практика старците дружат със старци и младите изпитват нещо като отвращение от нас. Знам го от опит, и аз съм бил млад и всичко на този свят се връща. Ние старите си знаем местата, там се търсим, като корабкрушенци.

– Партньорка нямате ли си?

– Имах, почина в леглото си, цели дванайсет часа не осведомих децата, нито властите, исках да лежи там и да я гледам, не изпитвам вече смущения от мъртъвци. Леглото ѝ беше до отсрещната стена и знаете ли какво – жена ми, тогава на седемдесет

и пет години, подмладяваше, с всеки изминат час... Слушайте, вие сте виновен да се разбърба.

4

Пред тълпата вече сме трима, нещо ми полекна, така е по-различно, беше кошмарно, когато сеирджиите се занимаваха само с мен. И въпреки това обърнах се с гръб към тях, да си почина, промяната на позата отморява. Този път се загледах в стената, но с поглед на дете. Стената отстоеше на пет сантиметра от очите ми. Погълна ме изучаването на всяка отделна грапавина, на песьчинките, които я съставяха. Някъде открих дупка от гвоздей. През тази дупка влязох в стената, проникнах в структурата ѝ, зареях се в лабиринтите на нейните капилляри, провиквах се във всяка шупла и чувах ехото си, но абсолютната тъмнина ме изплаши и предпочетох да се върна на повърхността, където дупката от гвоздеа се превърна в кратер на вулкан, въображението ме повлече край ръба на вулкана, а после заскитах по повърхността на непозната планета, изкачих скалисти планини, прекосих пустини с пясъчни бури, слязох в дъното на кратера и всичко беше безводно, безлюдно, пясъчно, каменисто, над главата ми висеше заклинателно горещо небе с цвят на вар.

Повторно загърбих стената и се спасих.

Зяпачите стояха по местата си в свежия юнски следобед, зад тях децата си играеха с гейзерчето на чешмичката, а зад децата се потайваха уплашени сгради и дървета, просветваха бърбъривите цветове на кафененцето, тежаха сенките на липите. Учуди ме нарасналият брой на кибиците; наизлезли от работа, хората увеличаваха навалищата по тротоара. Те ме разглеждаха; добре, туй пречеше ли да ги разглеждам и аз? Преценявах ги – нито един от тях нямаше вид на свободен човек, всички ми се сториха впрегнати коне. Само един ми бягаше от обобщението, направих усилие, но не можах да прелистя страниците на психологията му, беше и хубав на всичко отгоре, току-що избърснатото му лице проблясваше като стар бакър, а косата му, няма да повярвате, жълтееше. Да, той убягваше от класификацията ми, но много скоро опознах и него, човекът с жълтата коса се откъсна от тълпата, за да се нареди до нас. Но това ще стане по-късно, имайте търпение.

5

Мисля, че споменах колко чист и подреден ми се стори старият човек, ризата му се белееше с акациев цвят, а вратовръзката му висеше безупречно между реверите на сакото, по възела нямаше следи от опипване.

– Сутрин съм в кафене “Будапеща” – осведоми ме той и ние с Първооткривателя не му се разсърдихме, задето продължава, – следобед съм във верандата на кафене “Прага”, сред пияната на уличното движение, там “Раковска” е плътна и силна. Сутрин съм при моите стари хора, с тях разговаряме до изтощаване, а следобед в “Прага” мълча, наблюдавам, там почти всички са престъпно млади хора, тяхната младост може да те доведе до лудост. Тогава сякаш придобивам усещането, че съм в друга страна, сред хора, които не са податливи на контакти, и да си призная, просто не разбирам какво точно става край мен.

– И само мълчите – добавих аз, за да се отчете.

– А, понякога задавам въпроси, разбира се, дори почерпвам младите момичета, кавалерствувам с недотам съхраненото достойнство на човек, който се спасява. И от какво се страхувам, питам ви аз, на осемдесет години, истинското време

на моята независимост, когато никой не може да ми причини беда? И аз не към нещо, а младостта може да бъде каквото си иска, но много рядко е оригинална, както е казал Честъртън. Обаче аз си стърча между младите и бих стърчал до края на живота си.

– И за какво говорят вашите млади в тяхното си кафене?

– За всичко, и все прагматично, те искат да просъществуват, да пробият, в “Прага” е фрашкано с амбиции, до тавана, много порочност и безсрамие – да не забравяме, че говоря за нещо като свърталище.

– В момента не се ли чувствувате неудобно? Вижте как ни гледат, учудват ни се, присмиват ни се.

– Лично аз съм доста спокоен – отвърна старецът. – Всички, които ме познаваха добре, са измрели, а сегашните ми познати едва ли са ме запаметили визуално.

– Затова ли се залепихте така лесно на стената?

Старият човек отрече: – Не за това.

Той може би щеше да продължи, но предпочетох да се допитам и се обърнах към Първооткривателя.

– Може ли да се говори?

– Да – каза лаконично той, с това искаше да заяви, че наистина можем да си говорим, и ме успокои.

Погледнах отново стария елегантен човек. Той дремеше. Това поведение от негова страна не ми хареса, попитах тихичко: дремете ли? Той ми отвърна, че е изключено да дреме, обидно е.

– За какво е обидно? – попитах аз.

– За каузата.

Боже мой, старецът си мислеше, че става въпрос за кауза, той пък търсеше в цялата тази работа някаква кауза, навярно още искаше да вярва в нещо.

6

От трима станахме петима. Малко след като градът се отърси от съня си, не един, а двама души прегазиха росната трева и за наистина безкрайно наше учудване, залепиха се на стената и се включиха в подпирането. Тяхното присъединяване ни обърка, и двамата бяха по на трийсет години, подобни, както се казва, ни би трябвало да ги допускаме да припарят до нас, без писмено разрешение от майките им. Най-много се изненада Първооткривателят, той нека си разправя каквото си ще, но долових неясно изразеното му изумление, дори уплаха. Представете ли си какво би могло да произлезе нататък, ако почнат да нахлуват младите?

Младежът имаше широко лице и сплескан като у боксьорите нос и въпреки туй – хубавец, а здравето му тяло със силни рамене и ръце можеше да покорява която си ще жена. Наистина какво търси тоя тигър при нас?

Момичето ми се стори малко мършаво, човек би предположил, че може да се натроши на парчета поради крехкостта си, не ми се видя и чак дотам красива, за да бъде избраница на оня, но какво да се прави – младо, нежно женско същество, хубав миниатюрен бюст, дръзко издадени напред устни, устни – свят, цяла вселена.

Дааа, между нас вече дишаше животинче от другия пол.

В което се влюбих още от първия час.

На другата сутрин към десет часа почувствувах неудържим копнеж да се поразгъпча, в противен случай съществуваше опасност да изквича от любов и да наруша хармонията на малочисленото ни общество. Без да ми е напълно ясно какво върша, преминах нагло през групата на зяпачите, те се извърнаха към мен, просто усетих как дишат в лицето ми. Вместо да ми стане добре обаче от това, че не подпирам, почувствувах досада от света, в който се гмурках, и тогава за първи път разбрах какво ще означава занапред за мен стената.

Помолих за кафе и чаша бял кубински ром, доколкото ми е известно от опит, ромът превръща мислите в блянове, а бляновете в сияние. Предпочетох да седна в заведението, а не под дърветата, не исках тя сега да се мярка пред очите ми, тази мършава проклетница, пратена от най-тъмните сили сред нас.

Тя се появи с очила, оказа се очилата, големите кръгли рамки заемаха една трета от лицето ѝ, два опушени кръга на цайс. Не ме и погледна, поръча си кафе, взе си го и тръгна право към моята масичка, не ме удостои с каквото и да е внимание дори когато седна на стола и отпи. Бременните ѝ устни докоснаха горещата чаша, кожата на лицето ѝ отблизо се оказа много гладка, бледорозова, косата ѝ приличаше на огромен черен кристал.

– Обичам те – изрече не много тихо момичето, – обикнах те, щом те видях и сега те последвах, защото не можех да не те последвам. – Тя взе моя ром от масата и пийна глътчица. – И без това съм откачена, но за първи път ми се случва такова внезапно влюбване и просто не знам какво ще правим.

– Как се наричате? – запитах аз.

– Калина. Усещате ли липите? – Не дочака отговор и продължи: – Като две рибки сме с вас, като две рибки в аквариума на уханията... Интересен старец, нали? А колко е чист. Пензионирал се е като банков чиновник.

– Даваше признаци, че ще говори много – забелязах аз, – но опасенията ни не се оправдаха, нещата, които говори, са интересни.

– Той е пътешественик – допълни Калина, – когато не седи в кафенето, пътува, качва се на първия му попаднал автобус и посещава близките селища. Предполагам, че иска да умре на път, както се казва – в движение.

– А господинът с вас?

– Оставете, ще бъде сложно, той ме обича и ще страда, вече разбра колко е губелно бликналото ми чувство към вас.

– Значи, такива са нещата около стареца?

– Той е много щастлив, че съм до него, навикнал е да общува по кафенетата със случайни момичета. Обичам те, разбираш ли?

– Добре де, какво ще правим? – смутих се аз. – Как виждате бъдещето ни?

– Ще подпираме – отвърна Калина, тя надигна рома повторно. – Защо не пиете? Трябва да полеем любовта ни.

– Ще подпираме, викате.

– За случая, който ни събра!

– И ще подпираме.

– Разбира се, мили, иначе тази хубава стена може да падне.

Тя – с устни-пространства, аз – със своята жажда, като се редувахме и усмихвахме, пресушихме чашата, излязохме вън, пясъчният квадрат вече пъстрееше от деца, гълпата от кибици бе набъбнала до обичайните си за това време на деня размери, заобиколихме я и се притиснахме към стената.

Колко по-лесно е сега, о боже, когато сме петима, макар че те са около четири милиарда.

8

Малко по-късно осъзнах, че съвсем до мен стърчи нов, шестият – оня, за когото ви споменах, човекът от тълпата, от завчера, с жълтата коса и прегорялото като стар меден съд лице.

– Хелоу! – подвикнах аз. Кой знае защо, но сметнах, че така ще го приветствам най-добре.

– Как сте? – отвърна той и още с първите думи даде да се разбере, че не е обикновен човек, а феерия. – Идвам от морето, разбирате ли какво ви казвам, от морето. Живях в тръстикова колиба при устието на Ропотамо. Може би сте чували за мен, Маноли се казвам.

– Загрях – усмихнах се аз, – чувал съм, дори съм си мечтал да ви видя. Ама че малък свят, какво правите тук?

– Подпирам – рече Маноли, – два дни си задавах въпроси и накрая реших да се присъединя. За мен беше доста трудно, понеже не съм бедняк като вас, аз имам едно голямо море и едно голямо небе.

– А какво ви доведе в София?

– Дойдох да разбера дали нямам рак.

Калина ми прани малко листче по веригата. На листчето пишеше: Обичам те, обичам те!

– И какво, имате ли рак?

– Ми кога да се прегледам, кажете, видях ви още първия ден как висите. Днес, вместо на преглед, дойдох при вас.

Прочетох още веднъж бележката и усетих как пламват ръцете ми, коленете, страните на лицето ми, носът ми – от един много познат и много забравен огън.

– Там всички ни изгониха – рече Маноли, – разчистиха цялата местност, за резерват. Гордея се, че мен ме махнаха последен, заседаваха няколко месеца, все за мен, разбирате ли – дали да ме разкарат, или да ме оставят като единствен човек в резервата. Разбирате ли – единствен индивид, всичко друго животни: лисици, вълци, чакали, орли и делфини, тук-там някой тюлен. Направиха протокол за мен, красял съм околната среда, но понеже заприиждаха хиляди на поклонение пред колибата ми, анулираха решението си, дай боже всекиму да преживее четирийсет години като мен в най-красивото място на света. Сега, ако отидете там и се вслушате, не може да не чуете как нахлуващите в устието вълни шептят: Маноли, Маноли... Е, няма го вече Маноли, няма я и колибата му, Маноли е вече в София. Разбра ли, Вожде?

“Вождът” се беше заслушал в сладките приказки на чародееца, за първи път Вождът се вслушваше, накрая не издържа и се обади: – Искате да кажете, че сте преживели четирийсет години при едно море и една река?

– Това е всеизвестно – потвърди Маноли.

– И бяхте ли щастлив?

Маноли мълча дълго и накрая отвърна тихичко: – Да, Вожде.

Но помълча.

9

Погледите ни се срещнаха няколко пъти, не намерих в очите му нито омраза, нито ненавист – приятелят на Калина успя да създаде чудесно впечатление у всички ни, беше от ония млади хора, които те завладяват още при първия контакт, приемаш ги и им се доверяваш. С пристигането на тази двойка край нас просветна, стената се подмлади, компанията ни придоби по-оптимистичен вид, сега човек трудно би рекъл, че приличаме на корабокрушенци.

С присъщата си завладяваща веселост Маноли запита девойката какво търси при нас, когато и двамата все още не са започнали да зреят, а младите хора му отговориха по доста сложен и объркан начин, та накрая Маноли заключи: – Да, всичко разбрах, не разбрах само защо не отговорихте на въпроса ми. Младите хора се засмяха, засмяхме се и ние, само лицето на Вожда сякаш остана недокоснато от създаденото настроение. Маноли продължи сред общата възбуда: – Млади човече, на времето бях не само по-красив, но и по-чаровен от теб, тялото ми се извисяваше като събирателна точка за чужденките по южното крайбрежие, бях и шампион по скокове във вода, бях велик рибар, разбира се, нямаше риба, която да ми се изплъзне. По онова време едва ли бих увиснал тук да подпирам.

– Аз съм ви посещавал – каза внезапно младежът, – като малък татко и мама ме доведоха при колибата да ви видя, у дома се говореше за вас.

В окоото на Маноли бликна сълза, прииска му се да извика: Тълпа, какво зяпащ, защо стоиш тук, и спри да чоплиш семки, застани най-после мирно!

Маноли не извика тези думи срещу сеирджиите, приближаваше седемдесет, макар че беше чудо на природата и едва ли би се намерил на света глупак, да му даде повече от четирийсет и седем.

10

На колкото бях аз.

Обаче ми приписвах повече.

Стърчих с гръб към стената, разглеждах многооката ламя и се питах ще издържа ли. Откакто Калина влезе в мен, почувствувах, че ме обзема душевността на обикновения човек, който не може лесно да устои на втрещените погледи. Мислех си, че можем да се превърнем в атракция. Столичният градски съвет като нищо можеше да ни разгласи по света, надали имаше друга такава стена и шестима глупаци да я подпират. Ако стената се превърне в забележителност, вече, обхванат от чувствителността на влюбения, аз едва ли бих издържал. Любовта се загнездваше все по-дълбоко в мен, мисълта за Калина ме обсебваше – всеки ден се питах защо не вземем да се метлосаме двамата, да се затворим в една стая и да се изядем от любов. Като нищо бих я изял, така както се похвали Маноли, един ден той се похвали, че изял едно русо миньонче, цялото, нищо не останало от миньончето.

– Често прекарвам времето си в централната поща – чух гласа на Симеон Симеонов, – това се случва обикновено зиме, навън е неприятно студено, мокро, в пощата е тихо, светло, мирише на лепило и на марки, има няколко зали, в едната се борави с пари, в другата с писма, в третата с телеграми. Обикалям ги бавно, давам съвети на неуките, попивам всичко край себе си, помагам в попълването на бланките, хората питат, аз питам, разговаряме, разговорът става, разбирате ли, а има ли разговор, има живот, от разговора се получава човекът, няма скука, няма самота, не мисля за дъщерята, не се ядосвам, че внукът и той не ме поглежда. Най-добре ми е, когато разговарям, разбира се, с домашните мои хора, но това е рядко, не става, не искат, само кратки, необходими думи. А в пощата е топло и се реализираш, чакаш вестниците,

четеш, разменяш мисли, аз веднага познавам човека, готов да си поговорим. В пощата се и влюбих, унесох се в една млада продавачка на марки, тресе ме няколко месеца, и то наистина, бях на седемдесет и осем, но слава богу, момичето не разбра, разминахме се с няколко подаръка от моя страна, а то се чудеше, къде ще ти проумее, че го обичам, не допускате изобщо, че мъжът може да се влюби и на осемдесет.

– Иди обяснявай на мацките, че мога да чукам още – прекъсна го Маноли, – и то качествено.

– Един ден разговарях с Радой Ралин – продължи Симеон Симеонов, – той ме попита защо в тази поща няма колетно отделение, а аз му обясних, че за колетното отделение трябва да излезеш и да влезеш отново, само че през другия вход.

11

Навлизайки в химеричната сфера на мислите си, виждах Калина до мен, държа ръката ѝ, въвеждам я в нежна лаврова горичка, лавровата горичка свършва скоро, тъй като почва едно спокойно море. Спускаме се по ронлив бряг, стъпяме на скали, по груби циментови недоизкусурени стъпала, захванати в камънаците, слизаме при рибарски далян и се провираме под съхнещи мрежи. Пътят ни свършва на продънен от вълните кей – стъпиш ли невнимателно, падаш във водата, – на кея е привързана лодка, скачам в лодката и протягам нагоре ръце, Калина се отпуска доверчиво в тях, прихващам тясното ѝ кръстче, лодката се олюлява, любимата жена е все още в ръцете ми, не искам да я пусна, тя цялата ухае на лаврова гора...

Не, това не се понася, отлепвам се от стената и тръгвам към кафенето. Едно от децата облива по-малко от него дете с кофичка пясък, по-малкото дете прави движения на къпещ се под душа човек. Провирам се през ресните и си купувам необходимото. Белият кубински ром е много студен, благодаря с поглед на бюфетчийката, а тя поглежда към входа – очаква. Ресните наистина се разтварят, Калина сяда до мен и надига чашата ми.

– Ще ми се да предприемем нещо – казвам аз.

– Искам да видя училището – казва тя, – класа, на който си класен, да зърна учениците ти, само три въпроса ще им задам и ще разбера кой си, ще си обясня защо толкоз те обичам.

Отново ѝ обяснявам, че учителствувам само от две години, преди това си бях истински химик, че в учителската професия няма нищо интересно, каквото тя си мисли и каквото аз си мислех преди да оставя химическата лаборатория. Непрекъснато ѝ повтарям: не мога да се появя в училището, ще ми искат строга сметка, изоставих ги малко преди края на учебната година, а така, като не знам какво става там, е чудесно. И добавих: – Преди малко сънувах, че ухаеш на лаврова гора.

– Обичам те! – рече тя с присъщата си настойчивост.

Капчица ром кацна върху джинсите ѝ, Калина само погледна и ми върна чашата. Отидох на бюфета, поръчах втори ром, но не го пипнахме, додето не изпразнихме първата чаша – така си пиехме, от една-единствена чаша.

– Боли ме за Асен – заяви тя, – много ме боли, но какво да се прави, връзката ни е изконсумирана, заедно сме от ученическите чинове.

– Може би и него го боли.

– Старецът Симеонов и Маноли са странна комбинация, нали? Боже мой, страхувам се да не се влюбя в Маноли!...

– И аз си мислех за това.

– Че са странна комбинация ли?

– Да, първият е работил цял живот зад бюро, сигурно е носил и ръкавели, а вторият е бил шампион по скокове във вода.

12

Същия ден, привечер, какво привечер, какво разправам – след като се стъмни, към нас се приближи една фигура и се присъедини. Напразно се взирах към новия, не можех да го видя добре, до сутринта външността му си остана загадка за нас. Вече мога да ви кажа – това беше Чико, четирийсет годишен, преводач от английски и испански. Живее сам в таван, притежавал папагал, Петрико, циничен, зъл, непрестанно го иронизирал. Чико се чувствувал самотен под керемидите и се чудел какво да стори, но внезапно му хрумнала идеята да дава обявления във “Вечерни новини”. Последвало великото му общуване с определена категория хора, той направо се забавлявал с тях. Продавал чрез обявите всичко, каквото му хрумне; апартаменти, вили, коли, парцели, стари мебели, трактори, автобуси, радарни инсталации. Идвали клиенти, забавлявал се, всяка вечер в неговия таван се състоявали леки представления. Веднъж обявил, че продава жираф, притекли се мнозина, искали да си купят и жираф, но дошъл и следовател. На следователя му направило впечатление, че един и същ човек продава много чрез вестника. Чико си признал, следователят се усмихнал, дори пили нещо прилично на водка и се разделили. Чико има слабост към една главна тема на живота си: сините китове са на изчезване. Девизът му е: пази се от себе си. В някои случаи, като наблюдавам поведението му и начина му да говори, ми се струва, че аз и Чико сме едно и също лице.

13

– Оставил съм рибите неуловени – уверяваше ни един ден Маноли, – в разгара на пасажите, когато лодките се пълнеха догоре! Напушал съм риболова заради жени. – Той погледна тълпата пред себе си и продължи: – Задуха ли южният вятър, никой не може да ме спре, оставям мрежите, зарязвам помощника си, затоплям варел вода, изкъпвам се, обличам бойните си дрехи, запалвам мотора и право в Бургас. Лодката ме носи към залива, наблюдавам раздвижената природа, пея, надвиквам гларусите и след два часа съм на спортния кей в града. – Лицето на Маноли цъфтеше от оживление. – Хубаво е, лежите на чаршафа голи, пушите, имате си доверие, вие сте едно, няма скърби, няма грижи, опиянени сте, и това е. Хубаво! После, разбира се, завалява дъжд – след южния винаги вали, става ти сбръчкано, всичко край теб се намокря, подгизваш, душата ти вкисва, съжالياваш за пропуснатите риби, изчисляваш ги в пари. Тогава и двигателят пее особено, свиваш се в шубата, лицето ти се блъска в насрещния дъжд. Но прибереш ли се, усетиш ли тръстикования покрив над главата си, веднага щом се затоплиш, разперваш ръце, усмихваш се, помощникът гледа онемял, а ти продължаваш да се усмихваш и неочаквано за самия себе си изкрещяваш: Хубаво е, маймуни, вижте колко е хубаво, светът е хубав, да се живее е хубаво! Протягаш се отново, спомняш си за меката кожа в чаршафа и се пишеш победител. Ние, истинските мъже, сме мръдници – нараняваме и бягаме, а жените искат да останеш още при тях.

– Зависи от жените – обади се Калина. – Има и други жени.

– Няма други жени! – настоя Маноли. – Мъжете са животни, аз съм звяр, казах ви, че изядох една блондинка, изкльопах я! Вожде, позволи на звяра една волност, само че да стане полунощ.

14

В полунощ Маноли изчезна, побави се и се върна с бутилка уиски. Нямахме никой срещу нас, бяхме сами, жива душа по улиците. Кой знае защо, докато рибарят отваряше бутилката, реших, че трябва да хвърля поглед на колегите си. Всеки от тях бе ретуширан от мрака, забелязвахме се, **се** пак далечните улични лампи ни пращаха оскъдна светлина, но се различавахме главно по гласовете. Нямахме постоянни места, обичахме да се местим, това разнообразие сякаш ни позволяваше да си почиваме и създаваше впечатлението, че сме безукорно равни един на друг, включително Вождът, както го бе нарекъл Маноли. Е това наричам аз вожд – знаем си, че го имаме, а не си личи да го озаряват някакви, особено издигащи го над нас функции. И все пак, когато Маноли отвори бутилката, всички погледнахме към Вожда. Маноли бавно протегна ръката си. Бяхме като умрели: аз, Симеон Симеонов, Калина, Асен, Маноли и Чико.

Вождът пое бутилката.

Вождът пое бутилката, огледа ни и я вдигна спокойно, а след това отпра хубава глътка.

Отдъхнахме си, уискито тръгна от ръка на ръка, на вас предоставям картината: седем души наредени до стената, подавачи си стъклото. Уискито ни обедини още повече, въпреки метафизичния прах на тъмнината, който се стараяше да ни отдалечи. Градът изчезна, представяхме си го как диша в притихващи и пламващи неврастенични пристъпи само че преместен на друга планета, мнооого-много далеч от нас. Загънати в мекия шал на спокойствието, вече бяхме сигурни, че стената няма да падне, няма да позволим. Пийвахме си с благодарност към Маноли, добре, че съществуват подобни хора по света, те са като брошки върху сивата дреха на всекидневието, каквото и да причинят на жените, изкупват го само с факта, че дишат някъде до нас. Според мен Маноли живее от хиляда години насам, много слънца и ветрове са нагнездили загара по кожата му, безброй бури са го калявали и милиони вълни са го осолявали.

– Вожде, знаеш ли какво се питам – обади се най-после той, – не се питам какъв е смисълът на подпирането, според мен – трябва, виж колко хубаво е, като подпираме стената, само се питам и не мога да си отговоря как се казваш?

– Йосиф се казвам.

– Това обаче не значи, че си господ, нали?

– Опазил ме бог.

Вождът се засмя за първи път като хората, а никъде не съм чувал, че на боговете им са позволени такива отклонения.

– Чико, кажи нещо умно!

– Не сега, Маноли, друг път.

– Но ще повториш текста на песничката си, моля те, съжали ме.

– Добре – съгласи се Чико, – макар че, както знаеш, съм измислил само първия куплет:

Слънце розово изгрява на света.

Моят кораб е със розови платна.

Вятър няма, ала корабът лети.

Как лети, иди го разбери!...

Толкоз, повече няма.

– И няма нужда – обади се Вождът.

Замълчахме и се замислихме за песничката на Чико – безобидна ли беше тя, или криеше подмолното в себе си?

– Не се замисляйте! – обади се Чико. – У кого е бутилката?

Подадоха му я.

Усетих дъха на липите, а те отдавна бяха прецъфтели, бяхме в средата на юли. Калина дишаше в лицето ми. Ръката ѝ се плъзна по стената, ноктите ѝ боднаха дланта ми, после долових топлината на пръстите ѝ. Е, за подобен миг заслужава да се живее.

– Симеонов, пиете ли? – поиска да знае Асен.

– Разбира се – отзова се старецът. – Хубаво ми е.

– Вожде, ти евреин ли си? – запита Маноли.

– Там е работата – отвърна Вождът.

– Защо? – учуди се Маноли. – Нищо ти няма.

15

Точно по обед, в горещината, когато маркучът на напояването съскаше някъде вдясно, по мократа трева като самодива мина млада жена, застана пред Чико и го помоли да я последва.

Чико мълчеше.

– Искам още сега да си тръгнеш с мен – настоя жената.

Чико не отвърна.

– Моля те.

Чико си мълчеше.

– Подписах договор за панò, мили, и втори договор за оформяне на супермаркет, ще имаме достатъчно пари, ще можеш да превеждаш, което сам си избереш, ще се хванеш най-после за Джойс, ще работиш спокойно, разбираш ли?

– Нямах си представа колко се радвам, че ти потръгна, мила, най-после се случи и това, но няма да дойда. Нещо ми е хубаво, тук нещо ми харесва все повече и повече. Ако искаш, заповядай, има място.

– Но защо? – учуди се момичето. – Какъв е смисълът?

– Това се питаме и ние, но въпреки всичко опитай, може да ти хареса.

– Искам да творя – рече момичето, – да направя нещо. А ти трябва да преведеш най-зрелите работи на Джойс. Кой друг ще стори това?

– Привлекателно предложение – съгласи се Чико, – но тук ми е доста добре.

– Преди всичко, мили, тази стена не е застрашена от падане!...

– Знам.

Момичето на Чико заплака, тя ни проследи с погледа си, търсеше поне мъничко съчувствие, особено от Симеон Симеонов, но след малко сведе глава, после пипна лицето на Чико и пусна сълзите си да вилнеят.

– Не знам дали си много прав – рече Маноли, след като момичето се отдалечи, – но това е хубава мацка!

– Най-после ѝ потръгна – отвърна унесено Чико. – Отдавна чакан момент.

– А кой е този Джойс?

Чико мълчеше.

– Моля те.

- Нещо като океан, Маноли. Дано само не ми се струва така.
- Щяха да ни станат две хубави мацки – заключи Маноли.

16

Маноли умря на шести септември, към девет часа вечерта, свлече се върху петите си и остана неподвижен, с гръб, залепен на стената. Да търсим помощ ни се стори безсмислено. Вождът пипна ръката му и, изглежда, заплака. Като се надигна, сълзите му отразиха светлинките на града. Ние също заплакахме. Калина прегърна мъртвия и зариди.

17

В десет часа и пет минути вечерта Вождът помоли Чико да каже няколко думи. Чико възрази, не можел да се изразява простиичко и човешки. Но Вождът помоли повторно.

Маноли лежеше успоредно на стената, почти невидим, но ние, залерени по местата си, бяхме длъжни да си го представим такъв, какъвто си го знаехме, дори похубав.

Няма нищо по-привлекателно от това да не знаеш какъв си и всеки ден да откриваш себе си – започна Чико. – Той достигна висок професионализъм в изкуството да живее сам. Маноли беше самотен като кипарис, но туй не му пречеше да бъде красиво влюбен в себе си с любов, която не пречеше на другите. – Ораторът стана нелогичен: – В повечето случаи се оказва, че за да бъдеш човек, трябва да водиш борба не само с негативните сили, а най-вече със себе си. – Гласът на Чико заглъхна, но все пак успя да се съвземе. – Нашият мил побратим Маноли ни кара да се замислим за средното интелектуално равнище на рибарите. Мир на праха му, спокойствие за неговия скитнически дух!...

18

В десет часа и десет минути вечерта Калина отвори капака на опела, поставихме Маноли в багажника, побра се, след като го подгънахме. Хлопнахме капака. Асен седна отзад, аз заех досегашното му място на предната седалка, Калина подкара.

Когато напуснахме града, стана много тихо, изчезнаха дори привичните шумове на нашата кола. Мълчахме. Стори ми се, че не проговорихме до края. В това мълчание ме споходи хрумването, че Калина може би не ме обича повече. Разминавахме се с камиони и тирове, взривовете им разтърсваха тишината ни, но след това отново усещахме мълчанието си. Някъде встрани от нас видях звезди. Не съм очаквал, че Калина ще се окаже разумен шофьор, по някакъв начин тя обикновено разсейваше впечатлението за напълно уравновесен човек. Обаче още от първия час на пътуването разбрах, че не ни грози опасност да не видя стената и по-нататъшния развой на нашата мисия.

Пътувахме напред, връзвахме се в дълбочината на нощта, но аз често връщам мисълта си при Вожда, Стареца и Чико – представях си ги как подпират и от своя страна мислят за нас.

В три и половина сутринта усетих вонята на морето и бургаските блата, после видях водата с отразените светлини на пристанището, изпитах загадъчното чувство, че съм се допрял до нещо гигантско, което ме приближава, да речем, до Сингапур.

Навлизахме в империята на плажовете, хотелите и къмпингите, пронизвахме един свят на безгрижието, нямащ нищо общо с града, който бяхме напуснали. Но и този свят засега спеше. Продължавахме да мълчим, въобразявахме си, че извършваме своеобразно бдение за Маноли, а той не можеше да не ни бъде признателен за това, макар и намъкнат в багажника, а не изпънат като всички нормални мъртъвци.

Обхванат от усещането, че край нас лежи разлагащ се мастодонт, аз вдишвах лошия мирис на блатото и се мъчех да си припомня как изглежда лицето на Калина. В призрачната светлина от таблото виждах само очилата ѝ. Боже господи, почти нямах спомен за нейното лице. Зад волана на собствената ѝ кола Калина ме респектиреше и вече предполагах, че съм я изгубил по разбираеми от първи поглед причини. Впрочем какво търси тя на стената? За Асен не мислех, оставих го непокътнат зад гърба си, непознат, безличен може би, заблуден; подчинен на магията Калина, той нямаше сили да възрази, дори да страда.

19

Точно в четири и половина бяхме на Ропотамския мост, свихме вляво и се скрихме в гората. Като се ориентирах по-добре, прецених, че сме близо до кея на лодките, послушах се и долових не само тишината, но и отчаяната самота на природата. Измъкнахме Маноли от багажника и го пренесохме на кея, той легна доверчиво върху дъските, под него безстрастно кротуваше любимата му река.

Настъпваха истинските минути на Асен, той намери лодката по името ѝ – “Далечина”, измъкна ключа от джобовите си, отключи кубрика, отвори вратичката му, дойде при нас и разбрахме, че отново трябва да вдигнем Маноли на ръце. Маноли, извинявай, братко, отново те натикахме, този път в кубрика, тъй като бързахме, представи си, ако някой ни беше съгледал, и ужасът да разбере, че трупът, с който си играем, е твоят.

Всяка изминала секунда ме караше да се възхищавам от сръчността и техническите познания на Асен. Двигателят например запали трудно, но младежът не загуби търпение, изчака хладнокръвно момента. Накара ме да отвържа лодката от кея и ми даде румпела. Докато се движехме, той отвори капака на носовото шкафче и затърси двете котви. Всичко се развиваше по сценарий, разказан ни преди това от самия Маноли – изпълнявахме неговата молба ли да кажа, заповед ли – не знам. Докато Асен и притеклата се към него Калина търсеха котвите, аз се вирах, за да откривам очертаанията на реката и внимавах да не забием нос в тръстиките. Тук-там над водата подскачаха кефалчета: безукорният, безшумен дизел на лодката ми позволяваше да чувам дори как рибите падат обратно. Изтокът розовееше, тъмнината се отместваше. Асен погледна към мен, увери се, че се справям с управлението, и отново затърси между стотиците едри и дребни натурии под кувертата. Най-последно издърпа първата котва, по-малката, помня, че Калина успя да я вдигне и да я отмести. Постепенно се отърсвахме от напрежението; разсъмването, спокойствието, гората, тръстиката и приближаващото се обещание за чисто море ни обхващаха, лично аз благодарих сто пъти, че ме бяха включили в експедицията. В тези минути на разсъмване започнах да се колебая, позволявах си да допусна, че стената не е нищо друго освен наказание, че няма нужда от никакви стени, щом съществува такава природа, че на света едва ли е живял по-щастлив човек от Маноли.

Наближихме устието, там Асен вдигна ръка и ни посочи лявата част на брега. Разбрахме, показваше мястото на колибата. Нищо не видяхме, сринали са я до основи, така се създават резерватите.

При устието на реката хоризонтът на морето пламна право срещу нас, спряхме малко и потърсихме канала. По-рано в реката са влизали и риболовни кораби, но сега никой не разчиства наносите, съществува само естествен улей. Стараехме се да си припомним по-точно указанията на Маноли, той ни обясняваше с подробности как да излезем от реката и да влезем в морето. Асен взе от ръцете ми управлението, даде пълен напред и се справи, пред нас изведнъж се отвори много пътища и най-хубавото беше, че зазоряването изпълни не само простора, но и душите ни. Почувствах нуждата да погледна към Калина, бях така инжектиран от изгрева, че забравих за смъртта. Калина обаче тънеше в скръбното си вцепенение, дори не ме погледна, тя мислеше за Маноли. Отново ми дадоха управлението, вече бяхме открили втората котва, но предстоеше измъкването ѝ.

Плъзгахме се по най-преlestната светлина на планетата. Като притури човек необичайните обстоятелства, например – трупът в кубрика, пътуването ни придобиваше величествен характер, в някои отношения се приближаваше до юношеските книги, а когато край нас се наредиха и няколко делфина, просто завидях на Маноли. Кортежът ни придружаваше дълго, накрая се разпръсна, стана шумно от мотори на рибарски лодки, пътят ни бе пресечен от два риболовни кораба. Пазехме се, бягахме от лодките, нашата цел си оставаше една – колкото може по-далеч и по-дълбоко.

Асен издърпа голямата котва, намери веригата и синтетичните въжета, направи ни знак, измъкнахме трупа. Вече трябваше да внимавам в направлението – далеч от всяка лодка; мъртвият лежеше сега при нас, на открито. Асен го привързваше с веригата и въжето към котвите.

Когато резервоарът се изпразни, дадох знак, спряхме и настъпи, ако мога така да се изразя – ритуалната тишина. Първо преметнахме през борда голямата котва, после трупа, накрая малката котва, всичко се спусна стремглаво към дъното, но все ми се струва, че последното нещо, което видяха очите ми, бе лицето на Маноли, неговия поглед към въздуха, към нас.

За мое удивление Калина не заплака, Асен наля Нафта в резервоара.

Край нас хората живееха без проблеми или пък с незначителни проблеми, а нашият въпрос бе разрешен неочаквано – в Аркутино ни дадоха две бунгала, Асен ги извоюва, администраторката се оказа близък негов човек. В четирийсет и седем настанихме Калина, в четирийсет и осем влязохме ние, мъжете. Комарите ни тормозеха още от сутринта, какво ще е довечера, не знам. Заспахме веднага. Събудих се следобед, боляха ме очите, стягаха ме слепоочията за сън. Не е както при стената, тук всичко е обикновено, трябва да спиш, трябва да ядеш. Асен все още спеше. Излязох, застанах до бунгалото на Калина и се ослушах. Нищо, тишина. Спи.

Отидох на павилиона, купих си бански гащета, пресякох дюнците, влязох в пяната на морето.

Предпочетох да плувам по гръб, вълните идваха срещу мен, заливаха ме, закриваха за момент небето, но после то отново се отваряше пред очите ми, гледах го и не можех да му се наситя, сякаш се прощавах с него или пък бях възкръснал мъртвец. Разхладох се добре, уморих се, паднах на пясъка като в детските години, придърпах топлина под гърдите си, заспах.

22

Удължената сянка на изсъхналата трева ми подсказа нещо, към мен се спущаше и сянката на дюната, септемврийското слънце бе напекло косата ми, май че се чувствувах отпочинал, беше ми станало приятно. Калина остави бледосиня плажна кърпа до мен, нахлузи плувна шапка върху косата си и се отдалечи. Навлезе бавно в морето, защо бавно – не знам, това е мъчително. Заплува стилно, бързо, стопи се пред погледа ми, остана само петънцето на розовата ѝ шапка. Обзе ме тъга заради разрушени илюзии, хвана ме яд, ненавист.

– Асен замина.

Отворих очи, отърсих се от дрямката.

Стоеше до мен, мокра, на коляното ѝ бе залепнало водорасло.

– Как... замина? – Нищо не разбрах. – Защо?

Свали шапката си, отпусна косата си.

– С администраторката.

Това ме изненада невероятно. Асен нямаше вид на такъв.

Калина седна на хавлията.

– Бил е стар мерак на момичето, Асен е летувал само тук... Ти защо не ме събуди да плуваме заедно, мечтаех да плуваме един до друг, а после да се пръскаме с вода.

Но мен – кой знае защо – ме вълнуваше другото: – Това значи ли, че няма да се върне на стената?

– Измънка нещо, не се разбра.

– Доколкото го познаваш?

– Не го виждам там.

Калина легна до мен, след малко вдигна главата си и ме целуна някъде около врата. Тъгата ме напусна, илюзиите ми се върнаха.

23

Полъхът откъм морето бе престанал, бризът откъм сушата не бе излязъл – истинското време на комарите, щяха да вилнеят поне час, но ние се стараехме да не им обръщаме внимание. Седяхме до стъклото на верандата, от стъклото нататък са дюните, все още нямаше хора, някакви немкини през две маси се кискаха, келнерите се движеха като охлюви. Чувствувахме се на километри един от друг, аз мислех за това, че след няколко дни започва учебната година, спомних си за учениците, домъчня ми за тях, бях ги изоставил без предупреждение и какво ли допускат за мен – дявол знае.

Ръката на Калина, както винаги и сега, докосна моята, Калина искаше да върне мисълта ми на масата, при себе си.

Отворих уста, но тя ми даде знак да млъкна. Права беше, какво да говорим в момента: бяхме сами, на море, лятото се изнизваше. Чувствувах се болезнено, бих добавил – перверзно щастлив.

Но трябваше да предприема нещо и вдигнах чашата. Тя одобри това, също вдигна своята, погледнахме се и аз, както си му е обичаят, отсипах малко на плочите.

– Мир на праха му.

Тя повтори жеста ми, после пихме – колкото и да е невероятно, ала първата глътка сякаш отключи врата. Нахлуха немците, заемаха масите си, после звъннаха китарите, неизбежното даде да се разбере, че е тук, и аз повторно заскитах надалеч: дюни, малки селски стаички под наем, заливи, наблизо ласкава планина, можехме да се заврем да речем в Ахтопол, там никой не е в състояние да ни открие.

– Наистина ли го обичаше?

– Леко увлечение – отвърна Калина. – Маноли ме беше хипнотизирал, а аз съм жена на поривите.

– Знам, разбрах.

– Ами тогава да танцуваме.

24

Малко преди полунощ застанахме пред бунгалата си, казах избирай, тя избра нейното, там свари кафе, то ми дойде добре, почувствувах се не толкова зле, макар да долавях вече, че в това бунгало, поне тази нощ, няма да се случат събития.

– Животът е нещо еднопосочно – изрече тя. – Живеем го бързо и бих казала хищно, колкото да отричаме това.

– И може би еднакво – допълних аз.

– Затова се старая да търся нюансите му... Знаеш ли, затъжих се за приятелите при стената. Ах, старецът, старецът, какво ли прави сега Симеон Симеонов?

– И в него ли си влюбена?

– Защо не.

Въпреки късния час по близкото шосе фучаха коли, кафето притежаваше истински аромат на кафе, край мен бе пълно с удобства: Машинка за мелене, кафеварка, касетофон, леководолазни уреди, обитателката на бунгалото се е била приготвила както се полага за експедицията.

– Да – каза тя, след като разбра какво мисля, – щеше ми се да останем повече, младостта си е младост, а тук не е от най-грозните кътчета на света... Знаеш ли, непрекъснато виждам Маноли. Мъча се да си го представя какво прави на дъното, какво мисли, продължава ли да е с нас, или е предпочел отново другия си живот, на покорител? Радвам се, че поне аз се сетих от по-рано за стената.

Не ми се стори особено несвързано.

– Смятах, че поне тук няма да си спомняме...

– Харесваш ми, и немчините те харесаха, ти си направо хубав.

– Пусни музика.

– Искрен ли си?

– Хайде.

– Хем искам да запазя неутралитет, хем те ревнувам, ако мислиш за друго, а не за мен. Искаш да мислиш за мен. Ах, как искам да поживея с теб, но ако може не банално, сама не знам как би могло да стане това – да не живеем банално. Всичко се банализира, разбираш ли?

– Маноли живя оригинално.

– А дойде на стената, искаш да кажеш. Ти искаш да кажеш, че Симеон Симеонов живя най-обикновено, но и той...

– Един момент.

Ослушахме се, на бунгалото беше кацнала кукумявка.

– Хубаво пътуване си правим, и кукумявка чухме, утре ще поплуваме един до друг надалеч, а после ще се пръскаме с вода като деца.

– Лека нощ.

Моето бунгало ми се стори голо, несретно. Легнах си с очакването на втория ден.

25

В ранни зори някой нахлу при мен, хвърли одеялото на пода и се тръшна на леглото ми. Какво мъничко високо телце, колко страхливи гърдички и застрашително издадени напред устни, тръгнаха да нацелуват целия свят.

Обстановката се промени, бунгалото забогатя, дори се получи нещо като разкош, излишек.

Тези жени, тези жени, колко прав е Маноли, не знаят ога да престанат, всеки момент очаквах да ме запитат мога ли да обичам завинаги и да получа предложение за бягство към Ахтопол.

– Донеси банските – рече тя.

Излязох на верандичката, хиляди врабчета цвърчаха в късния предиобед, приближаваше десет, чистачките се надвикваха.

Моите гашета и нейният бански висяха на въженцето, спрях за мъничко, загледах ги, нещо сладостно ме изпълни до ушите и за миг си помислих, че няма нищо по-хубаво от живота, че той не е само неизбежност.

Незатоплени както трябва, дюнците ни се сториха по-корави, немците лежаха голи в подножията им, снощното младо немкиноче ми се усмихна, дори махна нагло с ръка, но и Калина не му остана длъжна, отвърна с ръкомахане, дори извика хелюу. Немското момиче се изправи, продължаваше да ни маха, но го направи повече за да видя, че има хубаво тяло.

– Незабавно ме вземи на ръце!

Грабнах Калина, понесох я към водата и пак си спомних думите на Маноли: жени, жени! Бях седемнайсет години по-възрастен от нея.

– Сетих се – казах аз, преди да я пусна на пясъка, – ще вземем лодката на Маноли, ще обиколим крайбрежието!

– Не, мили мой, ще поплуваме, ще се налюбим още веднъж и ще потеглим за София.

26

Вкарахме колата в гаража. Калина ме помоли да я придружа, имаше доста багаж, помагах с удоволствие. Както предполагах, домът ѝ се оказа голям. Бяхме жадни, изпихме по чаша швепс и поставихме джезвето. Денят ни се отличаваше с много събития – доказвахме се в леглото, плувахме, пекохме се, а после карахме непрекъснато до София. Погледнах към улица “Любен Каравелов”, където се намирахме; навън притъмняваше, а в здрача на жилището предметите и мебелите стояха достойно по местата си, миловидни, топли, нито една модерна вещ; само кухнята правеше изключение. От бегли думички знаех, че Калина има само баща, майката починала в болница, бащата е в чужбина – май някаква история с чужбинска

жена, – преуспяващ мъжага, който напразно апелира към дъщеря си да го посети поне за малко.

– Признай, че гориш от нетърпение.

– Така е – отвърнах аз, – искам да видя дали се е залепил някой нов.

– И аз, но въпреки туй ще изпием кафето си бавно. Постарай се да бъдеш спокоен.

Срещу погледа ми висеше огромен старинен часовник, стрелките му показваха три без двайсет. На коя дата беше спрял? Ще се намери ли някой някога да го навие? Тя запали цигара, за първи път виждах Калина да пуши. Запуших и аз. Стори ми се, че няма нищо по-хубаво на света от цигарите, макар че оттогава не съм запалил ни една. Просто имахме нужда да пушим, аз гледах дима, в такъв дом е добре да дими нещо, кошунство е да бъде оставен празен. Но какво ѝ имаше на Калина, че още не се е омъжила? Всичко при нея беше наред, дори повече. Какво търси и тя на стената?

27

Имаше, да, имаше.

Дори двама.

С привичните ни навици, които се стараехме да култивираме сред нас, ние се присъединихме към приятелите си мълчаливо и започнахме да подпираме. Те разбраха, че всичко е окей. В тъмнината съгледах зяпачите, няколко на брой и се учудих, че вече не ми правят впечатление, стърчах гордо пред очите им, дори съжалявах, че не са повече, но знаех си аз, утре ще съмне и броят им ще се умножи.

Стената предлага проникване, като я подпираш да не падне, ти щеш не щеш се замисляш, а после анализираш. Денонощно висеш и мислиш, а когато мислиш дълго, колкото и да си посредствен, не може да не се добереш до нещо.

28

Кимнах дружелюбно на човека до мен още преди да се разсъмне. Оказа се жена. По-късно я видях добре, върху откритото ѝ лице се разсейваха стари сенки на самотата.

– Здравейте – усмихнах се аз. – Добре ли се чувствувате?

Стана ѝ приятно от дружелюбието ми: – Вие сте Високият, нали?

– Да.

Така са ме наричали, значи. Ами да, не съм си заявил името. Колко просто – Високият, нищо повече.

– Аз съм Нина Монева.

– Изглеждате чудесно.

– На шейсет.

– Няма как – отвърнах, – това е.

Нина Монева се засмя.

После каза: – Това кафене е поставено на място

Кимнах.

– “Никарагуа” – продължи Монева. – Ва̀жи, нали?

– А кой е другият нов?

– Не знаем, дойде няколко часа след мен и все още не сме чули гласа му.

Може би ще го наречем Мълчаливият.

Погледнах към Вожда. Калина му разказваше нещо, сигурно му обясняваше за Асен. Бях забравил за Асен. Какво ли прави сега? Каква ли скука е край него? Дали ще се отврати? Боже мой, как могат, как хората могат да живеят в живота!...

Тълпата набъбваше. Мълчаливият покашляше. Направи ми впечатление още нощес, стараше се да сподави кашлицата. Трябва да намеря начин, на този човек трябва да му се каже, че може да си кашля спокойно, не пречи, на стената никой никога не спи.

Започнах да се забавлявам, откакто се върнах от живота, виждам зяпачите в друга светлина, като обект за проучване. До един са ми смешни, с всичко: ставането, лягането, бягането, блъскането, подлагането, спъването, размножаването, дори страданието. Какви лица, какви изражения. Комизъм.

Спомних си за Маноли, бях го видял най-напред сред тълпата, наблюдаваше ни отсреща, после дойде при нас. И каква разлика от първия до втория Маноли!...

Симеон Симеонов се запъти към кафенето – редовното сутрешно кафе, ние не се нуждаем от нищо, и от кафе, но – ритуалче някакво, понякога имаме нужда да си кажем нещо поотделно.

Чико също проучва тълпата, тук той няма възможност да разговаря с “клиенти” както на тавана, принуден е да гледа. Отдавна не е публикувал обяви във вестника, вече няма нужда да върши това.

Вождът по всяка вероятност се е издигнал до някоя непозната за нас фаза, погледът му прескача тълпата, забил се е в сухите листа на липите, там дълбае, човърка. Вожда вече е стигнал поне в предверието на туй, което гоним.

Калина е в сравнително по-неизгодно положение, може да се каже, че е център на внимание – тълпата се визира най-много в нея. А сега пък някакъв тип е насочил камера към нас; имали сме случаи на фотографиране, камера никога. Типът задържа обектива особено дълго върху Калина. Тя е вдигнала глава, гледа го и се старае да вложи колкото може повече презрение в очите си, за тази цел смъква дори очилата си.

Заръмнява дъждец, най-добре сме, когато вали силно, зяпачите изчезват. С нетърпение чакаме есенните дъждове, снежните бури, сковаващия мраз.

29

Октомври ни завари все същите, никой вече не пририта за обществото ни. Да си припомним кои сме: Вождът, Високият, старецът Симеон Симеонов, Калина, Чико, Нина Монева, Мълчаливият.

Тук му е мястото да ви информирам, че преди няколко дни проследих Мълчаливия и седнах на масичката му в “Никарагуа”.

– Няма да ви отнема много време и няма да ви карам да говорите – рекох, – не потискайте кашлицата си.

– Не дразня ли?

– Ни най-малко, разбирате ли, кашляйте си на воля.

– Не съм опасен – смънка той.

– За това никой не ви пита. Довиждане.

Оставих го сам.

30

Любовта на Калина нарастваше всеки ден. Разбирах я, но не можех да ѝ помогна. Тя просто ослепя, навярно си представяше, че е сама, всички отгатнаха, че обича, долавях съчувствие към нея, а любовта ѝ пълзеше край стената като тънък аромат на цъфнали овошки.

Вълнувах се, може би само аз съзнавах какви последици може да има това, де да знае човек дали Калина няма да обърка живота ни, да разстрои подпирането и стената да рухне. Винаги ще се намери нещо да попречи, в повечето случаи, разбира се, любовта на една жена.

Какво чака той, защо не се намесва?

На осми октомври по обед Вождът се запъти към кафенето, но не остана вътре, а изнесе сервизчето си вън. Беше топъл ден, коронясан с жълти листа, в пясъчния квадрат отново играеха деца, майките показваха коленете си. Прелетяха гарги, много, крещяха. Това създаде у мен настроение, обичам гаргите.

Калина се отдели от стената, дори не влезе в кафенето, не я интересуваше кафето, тя седна срещу Вожда и продума нещо лаконично, което разбрах само аз, все едно, че го чух.

Вождът вдигна чашката си и отпи.

“Обичам те!” – повтори тя.

Вождът я погледна над чашката си. Ех, че хубав човек, макар че е облечен сякаш в чужди дрехи; ужас, откъде е взел това клошарско сако?

Симеон Симеонов ме потърси с очи, смигнах му, той разбра, че и на мене ми е ясно.

“Обичам те!” – потретиха устните ѝ.

Вождът остави чашката в чинийката и започна да говори. Доколкото схващам от мястото си, думите му излизаха спокойно от устата, този път многобройни, но сигурно точни, да не говорим, че на всяка цена – умни. Какво ли не бих дал да ги чуя. Край двамата падаха листа, по някое време той постави ръка върху ръката ѝ, пак листа, колко много жълти листа замрежваха почти сецесионната картина на момиче и брадат старомоден кавалер! Ятото на гаргите се върна, връхлетя върху голяма канадска топола, денят ставаше все по-топъл, ако и да нямаше слънце.

Дойде ред на последните му думи.

Калина отдавна бършеше очите си.

Още една, съвсем последна дума.

Калина се изправи, столът ѝ падна, тя дори не забеляза това, тръгна към нас. Приближаваше с олюляваща се походка, още веднъж забърса очите си, щом се приближи съвсем, погледна само мен с поглед, който ми разказа всичко: Обичах го до безумие, а той ме сломи, но не му се сърдя, велик човек е Вождът.

В това време Вождът стана, изправи падналия стол.

Долових успокоението край стената, пък май и жертвата се бе укротила, обществото ни бе защитило успешно целостта си.

Изтеглих се малко напред, огледах приятелите си и разбрах, че иде редът на Чико и Мълчаливия, в кого ли щеше да се влюби тепърва Калина?

Бъдещето ме опроверга, тя не се влюби в никого повече.

Забравих да кажа още нещо, забравих да спомена, че Вождът влезе повторно в кафенето и излезе с чаша ром.

С Нина Монева нямахме проблеми. Може би и тя да се е влюбила във Вожда, но тайно, и е изконсумирала всичко дълбоко в същността си. Нина Монева ни заливаше с благодатното си спокойствие и всекидневната си благодарност, че е между нас. Добре се разбираха със Симеон Симеонов. Понеже тя не бе чувала за приключенията му, на него му се удаде естествен случай да ги разкаже още веднъж, нещо крайно необходимо за старците, като слънцето и въздуха. Понеже се случих наблизо, чух и за централната поща, и за студените сърца на децата му.

32

Чико сякаш потъна между нас, той млъкна неочаквано, но никой дори и не помисли, че се е обезличил. Предполагах, че предъква чувствата към момичето си, художничката. Все пак, обичал я, години били заедно на тавана, пасване на характерите, еднакви мечти и тъй нататък.

Казвам тези думи като предисловие на веселата сцена, развила се край нас, като последица от неговите търговски обяви във “Вечерни новини”.

Една нощ, на двайсет и първи октомври, към нас се приближиха двама души, по-скоро – две ниски фигури, не можехме да различим нищо от тях. Запитаха кой тук от нас е Чико.

– Аз съм Чико.

– Идваме от жилището ви, във връзка с обявата, приятелката ви ни насочи насам. Можем ли да седнем на пейката?

– Предпочитам да разговаряме тук.

– Не може ли на пейката?

– Само тук – настоя Чико, – тези хора са много мои, все едно че говорим пред камъни.

– Много е тайно – настоя по-ниската фигура.

– Само тук! – настоя Чико.

– Това е извънредно тайно – обясни първият, който бе започнал разговора. – Немислимо е да говорим пред други хора.

– Говорете спокойно – настоя Чико. – Все едно, че съм сам, смятайте ги за неодушевени предмети.

Фигурите се спогледаха, накрая сякаш приеха, по-високата фигура плъзна погледа си върху подпиращите, но всеки от подпиращите гледаше право пред себе си, не хора – мумии. Туй посъживи фигурите.

– Преди всичко, един въпрос, от който зависи по-нататъшният ни разговор – започна по-високият, – продадохте ли локомотива?

Чико забави малко: – Ми то, минаха месеци от обявата и никой...

Фигурите въздъхнаха.

– В обявата пише – стар.

– Много стар, много запазен, всяка седмица лъскам месинговите му детайли.

– На Запад бил ли сте?

– Две години в Лондон и две в Мадрид.

– Да поотидем на пейката, не разбрахте ли?

– Говорете, ви казвам.

– От най-старите ли е?

– Белгийска машина, единствената у нас.

– В движение? – Фигурите май не вярваха.

– Абсолютно! – отвърна твърдо Чико. – Палиш и тръгваш, дори е зареден с въглища, има гориво до Канада.

Фигурите трепнаха.

– Сега вече убедихте ли се, че трябва да посетим пейката?

– За дискретността отговарям с главата си!

– Добре – намеси се по-ниската фигура, – тъй като предложението ни обвързва достатъчно и вас.

– Кога можем да го видим? – побърза по-високата фигура.

– Още утре.

– Къде?

– Една глуха линия, в една малка гаричка.

– Слушайте – по-високата фигура погледна мумиите в мрака, – предлагаме ви да направим една голяма работа.

– Доста голяма – не изтрия по-ниската фигура, – от порядъка на два милиона.

– Лева?

– Долара.

– А почти не участвувате – продължи бързо по-високата фигура.

– Така ли?

– Ще получите двеста хиляди долара.

– От вас се иска да дадете само локомотива.

– Давам го!... Друго какво искате?

– Тайна до гроб. Каквото и да се случи.

– И да умираме?

– Защо да умирам?

– Така си е думата.

– Добре, но аз участвувам с локомотив, а вие с какво участвувате?

– С останалото.

– Добре де, локомотивът е локомотив, можете да го видите, да го пипнете, ако му се изпречите, може и да ви сгази. Давам ви го. А вие какво давате?

– Фигурите се спогледаха.

По-ниската фигура прошепна: – Рискът.

– Какъв риск?

– Можем да влезем в затвора.

– Слушам ви.

– Взимаме локомотива – намеси се по-ниската фигура – и тръгваме от София.

София – Белград, Белград – Амстердам.

– Амстердам?

– Амстердам.

– През толкова държави? Смятате да го прекарате? Това е невъзможно. Кой ще го кара?

– Ние.

– Кой ще ви пуца?

– Началниците на гарите.

– Много пари, разбирате ли, Чико? Много.

– Петстотин хиляди само за подкупи.

– Ааа, ма това е гениално! – удиви се продавачът. – Вие сигурно сте машинисти от международния жепетранспорт.

– Какво сме – не е важно.

– Двеста хиляди за мен?

– Да.

- Защо двеста?
- В Амстердам ще получим чисти милион и половина. Вярваме, че тук никой няма да ви даде двеста хиляди долара за желязото.
- А там на вас... как?
- Открихме един холандец, събира стари локомотиви.
- Всичко е уговорено!
- Уредили сме!
- Изглежда, че там локомотивите са скъпи – рече замислено Чико.
- Там – да, но тук – нищо.
- А трудно се стига дотам – съгласи се Чико.
- Международна конспирация! – рече живо по-високата от ниските, общо взето, фигури.
- Ще се напълним с пари – рече по-ниската фигура – и ще заживеем като хората.
- Тая работа ми допада много – каза Чико – ще я направим.
- И така – да отсечем...
- Кога ще видим локомотива?
- Утре ви чакам на Централната гара, пред информацията.
- Фигурите стиснаха ръката на Чико и си отидоха.
- Е така се занимавах досега – каза весело нашият приятел Чико. – Идват клиенти, разговаряме, общувам с хората.

33

На другия ден към десет часа числото ни се покачи от седем на осем. Пристигна Художникът, наистина бил художник, омръзнало му обаче да бъде слаб художник, засрашил се от факта, че тъпче на място и върви по отъпканите от колегите си пътеки и се залепи до Вожда. Нямаше брада, дрехите му не миришеха на терпентин.

– Трудно е там – заяви той, – трябва непрекъснато да се доказваш, и все прииждат нови. Гледаш, всеки краде от някого, въпросът не е какво ще нарисуваш, а как да прикриеш чуждото в себе си. Карах така и чаках да се отърся от туй, което не е мое, чувал съм, че добрият художник постепенно се отърсва. Но не се получи. Казват, че посредствените са тор, върху който израстват цветята на таланта. Омръзна ми обаче да бъда тор. Вие как се чувствувате?

- Добре дошъл – рече Вождът. – Позираме на тълпата, тя ни наблюдава.
- Щели да ви излъчват по телевизията – осведоми ни художникът, – един оператор ми каза.
- Малко ни интересува! – обадих се аз.
- Пък нека ни видят – рече Монева. – Не съм и допускала, че ще ме покажат.
- Но нещо материалът се е повредил – допълни художникът, – май ще дойдат повторно.
- Тяхна си работа – рече Вождът.

В деня, за който ви говоря, едно дете се приближи с кофичката си до нас. То се залепи, започна да подпира, подражаваше. В кофичката имаше вода и малка рибка. Рибката береше душа. Калина не издържа, взе кофичката и тръгна из града да търси басейн. Детето заплака след нея, след детето потегли и майка му. Калина ги изгледа строго и продължи. Върна се след час, басейн не намерила, пуснала рибката във ваната на магазин за жива риба.

Засмяхме се. Казала на продавача да не я продава за консумация, само за аквариум. Продавачът се съгласил, харесал Калина, поискал телефонния ѝ номер. Дала го с готовност и го помолила да звъни всеки ден. Представихме си как продавачът вече не си гледа печалбите, а изгаря от надежди.

34

Както предположихме, фигурите не се появиха през деня, а късно вечерта, когато трудно можехме да различим някаква черта от външността им и когато нямаше никакви зяпачи.

– Защо не дойдохте на гарата? – запита още от движение по-високата фигура.
– Чакахме ви до шестнайсет часа.

– Да ви кажа правата, забравих – отвърна Чико. – Имах работа и забравих.

– Кога ще ни заведете на локомотива?

– Винаги.

– Сега не може ли?

– В тъмното? – Чико изрази разочарование от въпроса. – Господа, искам да видите стоката, както трябва. Не продавам на тъмно.

– Тогава какво се маете, това са двеста хиляди долара.

– А за вас?

– Как за нас? Ние поемаме риска. Освен това, ние сме двама. – Той показва два пръста. – А вие сте един. – Показва един пръст.

– Неудобно ми е като видя пръст.

– Шегата ми харесва – каза по-високата фигура, – но работата си е работа.

– Но за вас остават милион и триста хиляди – каза Чико. – Предлагам на тримата по петстотин хиляди.

– Добре – съгласи се по-високата фигура.

– Тръгваме ли? – запита по-ниската фигура.

– Да го видим най-после този локомотив – настоя по-високата фигура.

– Ще го видите – успокои ги Чико, – но най-напред да се разберем: ще правим ли някакви документи?

– Не е нужно – рече по-високата фигура, – локомотивът си е ваш. В Амстердам получавате парите и ги делим. Ние ви имаме доверие. Локомотивът си е ваш.

– А от вас какво?

– Какво от нас? От нас рискът. Това малко ли е, да прекараш цял локомотив от България до Холандия, това са линии, релси, траверси, гари, гарички, някъде ще трябва да задържат експреси, за да минем ние, има началници на гари, които се подкупват трудно, ами интерпола? Рискът е голям.

– Отначало казахте, че риск почти няма.

Фигурите се спогледаха отново.

– Чакайте – въздъхна първата фигура, – какво става?

– Искам да се разберем предварително.

– Това е добре – съгласи се втората фигура, – чисти сметки, добри приятели.

– Аз давам локомотив.

– Да.

– А вие нищо, бакшиш.

– Нещо се закучи – отбеляза първата фигура.

– Закучи се той! – повиши тон втората фигура.

– Защо, какво съм казал? – отвърна наивно продавачът.
– Ти се измъкваш! – извика втората фигура, по-ниската.
– Напротив! – извика Чико. – Давам ви цял белгийски локомотив отпреди сто години, а вие нищо, риск. Кажете, могат ли да се сравняват рискът и локомотивът?
– Ами разноските по гарите?
– Добре де, къде ви е проектносметната документация? – каза Чико.
Двете фигури направиха по крачка назад, защото не бяха сигурни, че няма да замахнат, но оправиха дишането си.
– Добре де, какво искаш? – прошепна по-високата фигура.
Чико каза спокойно: – Един милион за мен, по двеста и петдесет хиляди за вас.

Фигурите пъхнаха ръце в джобовете на шлиферите си, по-ниската фигура започна да газии тревата. По-високата фигура заговори много тихо и отново премина на ВИ: – Искате един милион?

- Когато ви даваме цели петстотин хиляди?
- Петстотин хиляди, какво са петстотин хиляди! – възмути се Чико.
- А по двеста и петдесет хиляди според вас какво са?
- Това са вече пари.

Фигурите затепаха неспокойно по тревата, разминаваха се пред очите ни. Ние, мумиите, стояхме неподвижно и следяхме развоя на пазарлъка. По-високата фигура отиде при Чико.

– А бе, вие какво? Нали уж щяхме да... правим бизнес?
– Бизнес, на равни начала. А вие искате да ме изхитрите. Според мен най-справедливото е на вас по двеста и петдесет хиляди, а на мен един милион. Когато и да попитате, ще ви каже, че е разумно. Ето, чуите: на вас по двеста и петдесет, на мен... Чакай, да не е обратното ей.

Усетихме как фигурите се отпуснаха.

– Не е обратното – съвзе се Чико, – как ще е обратното. На вас по двеста и петдесет хиляди.

По-високата фигура повиши глас: – Другарю, вие как се казвате?

- Чико се казвам.
- Презимето?
- Нямам презиме, имам локомотив.
- Нека питаме и господата, които слушат.
- Те не ме интересуват, аз ги мразя тях!

По-ниският почти се втурна към Чико: – Искаш да ни измъкнеш цял милион?

– На мен ми трябва пари – измънка Чико.

Неочаквано фигурите изчезнаха.

35

Фигурите изчезнаха, понеже се появи друга фигура. Когато се приближи съвсем, забелязахме, че новата фигура е почти толкова елегантна, колкото Симеон Симеонов, докато Симеонов обаче се обличаше главно в черно, тази фигура, изглежда, предпочиташе светли, радостни тонове.

– Наричайте ме Йордан – свали шапка фигурата.

Гласът на непознатия ни погали по лицата. Той върна шапката на главата си и запали цигара. Изпуши я много-много сладко и изчезна, ала след половин минута се върна и боже мой, залепи се до нас, да подпира.

– Трябваше да хвърля угарката – отново ни погали по лицата с гласа си, - трябваше да намеря кошче за отпадъци. Освен туй захвърлих и кутията, отказах ги, тук навярно никой не пуши. Щях да се присъединя още по обед, но не можах да взема крайно решение, все още се колебаех, съмнявах се дали сте прави. Накрая дойдох до убеждението, че сте прави, но как ще забравя цигарите, не знам.

– Можете да си пушите отсреща.

Калина посочи “Никарагуа”.

– Не е там работата – отвърна Йордан, – ако ще е, да е.

36

На другия ден през нощта валеше, дъждът не попречи обаче на двете фигури, двете фигури се появиха за трети път, за радост на Чико, пък и за наше развлечение.

– Радвам се, че се върнахте – каза Чико, – изобщо идвайте, с вас ми е приятно, за мен вие сте най-интересните клиенти.

Отново започна по-високата фигура: – Върнахме се, понеже сме сигурни, че ще намерим база.

– Това са хубави думи. – Тази нощ Чико стана особено бърлив, играта май го поувлече повече от необходимото. – Базата трябва да се намери, не може някъде да няма някоя база, върху която да изградим...

– Но тя в никакъв случай не може да бъде по двеста и петдесет хиляди за нас и един милион за вас.

– Разбира се, че не може! – възмути се Чико. – Кой идиот предложи това?

– Вие!

– Така ли? – Много искрено: – Че аз съм искал просто да ви измамя. – Интересно, че по-ниската фигура стоеше малко назад и избягваше да проговаря. – Това е наистина идиотско, аз да предложа такава нелепост.

– Стига! – Лицето на по-високата фигура е било сигурно мораво от яд.

– Моля? – Усещахме как Чико ликува вътрешно.

– Какви са тия маймунджулуци!

– Ааа, ма вие пък защо викате, какво искате, да плача ли, аз съм весел човек и не мога да плача.

– Море, ще те накарам да заплачеш! – Най-после и по-ниската фигура: – Ще заревеш.

– Тихо – скара ѝ се по-високата фигура.

– Да си признай – започна отново Чико, – аз... тогава... проявявах лакомия.

– Точно така!

– Като чух за много пари, и си викам, я да грабна голямата част...

– Което е направо мошеничество – рече Калина.

– Затова предложих само половин милион за вас, а цял за мен.

– Безочливо! – настоя Калина.

– Това наистина беше опит за изнудване – призна си Чико.

– Той направо ви мами! – Калина се включваше.

– Ти не се обаждай! – извика по-ниската фигура.

– Остави момичето – рече по-високата фигура.

– Тая не искам да се обажда! – рече остро по-ниската фигура.

– Не, ти не виждаш ли, че е на наша страна?

– Море, тя е най-големият гявол тук.

– Прави сте – засмя се Чико, – това момиче е голям гявол.

– Добре де – по-високата фигура бързаше, – колко за тебе и колко за нас?

Чико започна отново да се почесва, той мислеше, явно беше, че се притеснява...

– Защо не дойдете утре?

– Сега! – извика по-ниската фигура, тя измести по-високата и застана пред Чико. – Само сега! Казвай!

– Искате да отстъпя.

– Да.

По-високата фигура сякаш бе изчезнала, тя стоеше настрана, вече безгласна, изгърмяла патроните си.

– Говори! – почти изрева по-ниската фигура.

– Ох! – Чико явно се тормозеше. – Това е все пак локомотив, сега ги няма, белгийска изработка, има месингови части по него, пълен, до Канада, тези неща сега струват скъпо, особено на Запад, там дават луди пари...

– Говори! – повторно извика по-ниската фигура и пхна ръце в шлифера си.

– Добре! – отсече Чико. – От мен да мине, давам по десет долара повече.

Храс!

Фигурите избягаха.

Чико стърчеше на мястото си.

– Удариха ли те? – запитах го аз.

– Успяха – отвърна Чико. – Заслужих си го. Който се шегува – умира.

Погледнах към него. От гърдите му се подаваше дръжка на нож.

– Ти наистина се шегуваше с хората – рече тихичко Симеон Симеонов. С безупречно бяла кърпичка поемаше своите бистри старчески сълзи. – Те си имат идеи, замисли, това са си техни неща, дори ако са престъпни. И ти нямаш право да се майтапиш с тях.

– Старец, знаеш ли колко си прав – Чико говореше искрено. – Бях коравосърдечен, исках да си остана млад, младостта рядко разбира съдбата на другите.

Всички се суетяхме, не знаехме какво да правим, някой предлагаше да измъкнем ножа, друг се противопоставяше. Мълчаливият хукна да търси телефонна кабина, но кабините наблизо нямаше, знаехме това.

Чико все още стоеше изправен.

– Много се подигравах с недъзите на хората а, Вожде?

Вождът ме запита тихичко да измъкне ли ножа.

Повдигнах рамене.

Никой не знаеше ще напакодим ли, или няма да напакодим.

Калина, след като се наслуша на умуването ни, хвана дръжката, но не можа да се справи, ножът бе забит здраво.

– Изглежда, че не е трябвало – говореше вече повече на себе си пронизаният.

– Да, не е трябвало, това не би помогнало никому.

Чак сега забелязахме – Чико се свличаше много бавно към земята, не като Маноли, който рухна направо – кой знае колко е стискал и той зъби, докато е паднал.

Хванахме пронизания, отнесохме го на пейката. Мълчаливият се върна, съобщи.

– Извинявайте – прошепна Чико. – Джойс, извинявай и ти. Български читателю, извинявай. На нея кажете, че... Нищо.

Безмислено е вече. Чико не диша, сърцето му спря да работи, един по един започнахме да се връщаме при стената, при пейката остана само Калина. Чухме я да говори, тя обясняваше чудесно на милицията.

Колата на Бърза помощ пристигна безшумно, ненужно бе да пици, по улиците нямаше хора, минаваше полунощ, валеше.

37

Редно е да ви разкажа и за един ден, в който не се случи нищо, ама нищичко...
Беше двайсет и пети декември, приближаваше Нова година.

Всичко е покрито със сняг, стената има шапка от сняг, ние имаме шапки от сняг, по раменете ни стърчат еполети от сняг.

– Много ви досаждам с кашлицата си – рече Мълчаливият.

– Моля ти се! – смъмрах го аз.

Снегът продължава да вали. Между нас има трима нови. Въпреки снеженето денят е приятен, хората спират и ни гледат, ние вече не ги гледаме, не ги виждаме, свикнахме с тълпата, но тълпата не свикна с нас. Може би сте забравили кои сме тия, дето подпираме стената да не падне: Вождът, Високият (аз), старецът Симеон Симеонов, Калина, Нина Монева, Мълчаливият, Художникът, Петър (нов), Александър (нов), Надежда (нова) и Йордан. А, къде е Йордан? Няма го, май че от вчера не го виждам, не е издържал без цигарите си.

Но ще довтаса след някой ден, ще се мерне сред кибиците, с филтър в уста. По изражението на лицето му ще се опитаме да разберем дали го измъчва алтернативата. Ще прочетем ли терзанията в очите му? Ще видим ли в тях тъгата му по нашия ареал? Или пък ще видим само ликуването на отскубналия се от стената победител, който си пуши, върви си по улиците, радва се на всяко свое движение, така както се радват рибките в океана.

Чешмичката е зазимена и не тече, щастливото доскоро, изящното бронзово фламинго, се е стъписало от студената белота, никой не сяда по пейките, пясъчният квадрат се е превърнал в тепих, “Никарагуа” губи тропическата си загадъчност, мраморната мозайка на заведението е ледена и мокра от стъпките на клиентите, които тук получават глътка кафе. До прозореца е седнал Вождът, бавно надига рома си, поглежда към нас и навярно е щастлив, въпреки орфаното си сако, което през зимата се превръща в мизерия. Вождът не може обаче да разбере, че също е наблюдаван, следят го привидно заспалите копнежни очи на бюфетчийката, която е влюбена отскоро в него: ах, как напираме да се откъснем от всекидневието, а то как не ни пуска, не ни пуска...

Иначе е тихо, може би приятно, тълпата сякаш е спокойна, разглежда ни кротко, но усети ли, че краката ѝ измръзват, бързо потегля нанякъде – привидно хаотична, недисциплинирана.